

Дроздов Олександр Юрійович

СТАН ПСИХОЛОГІЧНОЇ БЕЗПЕКИ СУЧАСНОЇ СТУДЕНТСЬКОЇ МОЛОДІ

Феномен психологічної безпеки (ПБ) не випадково привертає увагу вітчизняних та зарубіжних науковців. Адже безпека є однією з основних психологічних та соціальних потреб, а тому рівень її задоволеності може бути одним із важливих показників розвитку та стану особистості, соціальних груп і суспільства в цілому. Особливої актуальності проблеми ПБ набувають у сучасному соціальному (економічна криза, україно-російський конфлікт тощо) контексті.

Метою нашого дослідження (котре проводилося у вересні 2018 р.) стало визначення стану ПБ сучасної студентської молоді. Ця соціально-демографічна група, яка багато в чому визначатиме майбутнє нашого суспільства, через вікові особливості досить вразлива для багатьох зовнішніх негативних впливів. У дослідженні взяло участь 160 студентів (62 хлопці та 98 дівчат віком 17-23 роки) з трьох регіонів – Луганської та Чернігівської області, а також м. Києва¹. Тобто вибірку склали мешканці територій з різною соціально-економічною та політичною специфікою. Відповідно, досліджуваними виступали студенти Луганського національного університету імені Тараса Шевченка (евакуйованого до м. Старобільськ, n=49), Національного університету «Чернігівський колегіум» імені Т. Г. Шевченка (м. Чернігів, n=60), а також столичного Національного медичного університету імені О. О. Богомольця (n=51).

Було використано опитувальник «Шкала базисних переконань» Р. Янофф-Бульман у російськомовній адаптації М. Падун та А. Котельнікової [1]. П'ять субшкал методики («Доброзичливість навколишнього світу», «Справедливість», «Образ Я», «Удача» та «Контроль») відповідають трьом базисним переконанням, які за Р. Янофф-Бульман, складають основу внутрішнього світу людини і пов'язані з почуттям її безпеки: переконання в доброзичливості–ворожості світу, його справедливості та переконання щодо цінності й значущості власного «Я». Отримані дані переводилися у систему стандартизованих оцінок-стенів і були піддані процедурі статистичного аналізу (пакет SPSS v23).

Середній показник за субшкалою «Доброзичливість навколишнього світу» склав $5,0 \pm 2,6$. Закономірним виявився той факт, що найвищі показники за цим параметром мали саме столичні студенти, у той час як найнижчий рівень продемонструвала молодь з Донбасу. Також з'ясувалося, що опитані студентки мали дещо вищі показники, ніж юнаки.

¹ Висловлюємо щиро подяку І. Ф. Кононову та К. В. Подковко за допомогу в організації дослідження у м. Старобільськ та м. Київ.

Базисне переконання молоді у справедливості світу вимірювалося субшкалами «Справедливість» (середнє значення – $4,7 \pm 2,1$) та «Контроль» ($6,9 \pm 2,1$). При цьому статистично значущих регіональних відмінностей за першим показником отримано не було (отже, більшість українських студентів відносно критично сприймає справедливість навколишнього світу). Але, що цікаво, тут мали місце статистично вірогідні статеві відмінності – у хлопців середні показники були нижчі порівняно з дівчатами. Якщо згадати результати за попередньою субшкалою, можна констатувати дещо критичніші оцінки соціуму з боку юнаків. Регіональна специфіка проявилася у середніх показниках субшкали «Контроль»: студенти зі Старобільська мали нижчі показники, ніж їхні однолітки з Києва та Чернігова. Цей результат уявляється цілком логічним, оскільки військово-політичний конфлікт на Донбасі, м'яко кажучи, не сприяє розвитку впевненості місцевих мешканців у здатності контролювати власне життя. Також привертає увагу той факт, що показник субшкали «Контроль» виявився вищим, ніж за субшкалою «Справедливість». Це, мабуть, є наслідком певних вікових особливостей опитаних, їхнього намагання компенсувати критичне сприймання світу уявленням про власні можливості.

Базисному переконанню в цінності та значущості власного «Я» відповідають субшкали «Образ Я» (середнє значення – $7,1 \pm 2,9$) та «Удача» ($7,2 \pm 2,8$). Можна побачити, що з усіх параметрів методики ШБП, ці мають найбільшу вираженість (що, ймовірно, є наслідком таких юнацьких особливостей, як самовпевненість, максималізм та бажання добре виглядати). Ці показники також мають найвищий рівень дисперсії (це зумовлено індивідуально-психологічними відмінностями опитаних). Зазначимо, що в обох випадках молодь з Донбасу мала нижчі показники, ніж чернігівські та київські студенти (що теж можна пояснити впливом тривалого військово-політичного конфлікту на «Я-концепцію» місцевого населення). Значущих статевих відмінностей за цими показниками не виявилось.

Висновки. ПБ сучасної студентської молоді характеризується поєднанням різних (середніх, нижчих та вищих за середній рівень) показників. При цьому регіональна специфіка ПБ молоді виражена більшою мірою, аніж статєва. Отримані дані ілюструють необхідність розробки та реалізації системної політики, спрямованої на збереження та відновлення ПБ особистості, зокрема серед молоді.

Література:

1. Падун М.А. Модифікація методики дослідження базисних убеждєний личности Р. Янофф-Бульман / М.А. Падун, А.В. Котельникова // Психологический журнал. – 2008. – Т.29, № 4. – С.98-106.

Тези надіслані 23.01.2019 р.